

Financiering van de Vlaamse economie

Hoorzitting Vlaams Parlement, 11 december 2012

Filip Dierckx, Voorzitter Febelfin

Michel Vermaerke, Gedelegeerd Bestuurder Febelfin

11 december 2012

AGENDA

Hoofdstuk 1:

Conjunctuur en regelgeving wegen op kredietverlening

Hoofdstuk 2:

Uitdagingen voor de financiering van de economie

Hoofdstuk 3:

Alternatieven en initiatieven

Hoofdstuk 1

Kredietverlening 2007 tot nu

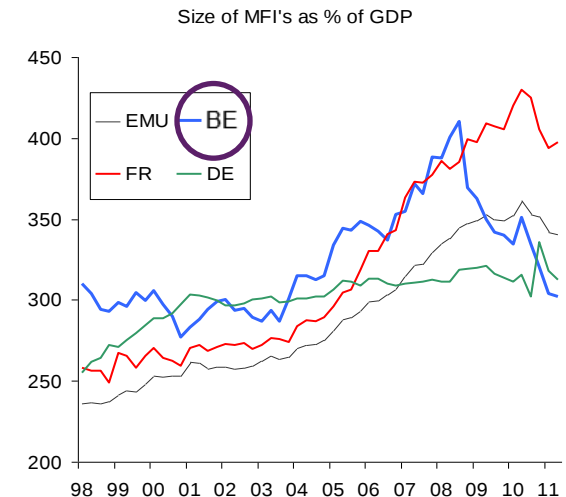
Sector in volle transformatie...

Banken in volle transformatie
België speelt voortrekkersrol in 'deleveraging'

	Totale passiva van de Belgische banksector (in mia EUR)	Totaal eigen vermogen van de Belgische banksector (in mia EUR)	Leverage (in eenheden)
Eind juni 2007	1.595,2	48,5	31,9
Eind maart 2012	1.139,4	57,8	18,3
Vershil in %	-28,6%	+19,3%	-41,4%

België is een goede leerling
op het gebied van
'deleveraging'

Bron: ECB

Bron: Febelfin-berekeningen op basis van recentste NBB-gegevens (geconsolideerd)

...niet ten koste van kredietverlening

2007 - 2012:
Voor elke EUR opgehaald spaargeld is er 1 EUR extra aan krediet verleend

Evolutie volume gereguleerde spaardeposito's & kredieten aan de Belgische economie sinds eind 2007

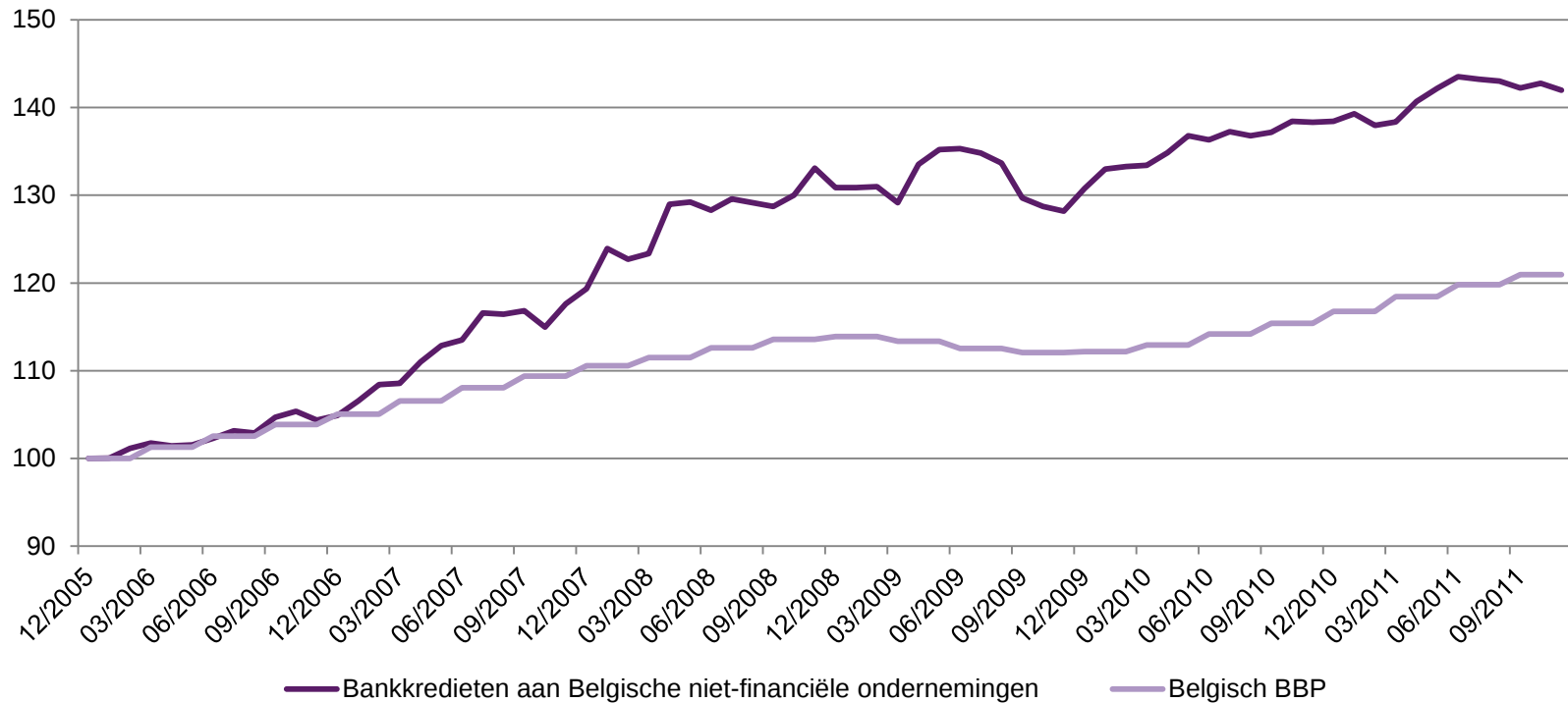
	Eind 2007	Eind 2010	Eind 2011	Eind september 2012	Toename eind 2007 – eind september 2012
Gereguleerde spaardeposito's	148,8 mia EUR	214,8 mia EUR	218,7 mia EUR	230,2 mia EUR	+ 81,4 mia EUR (+ 54,7%)
Kredieten aan ondernemingen	97,1 mia EUR	112,6 mia EUR	115,8 mia EUR	116,2 mia EUR	+ 19,2 mia EUR (+ 19,8%)
Kredieten aan gezinnen (hypothecair & consumenten)	139,3 mia EUR	165,5 mia EUR	175,6 mia EUR	181,7 mia EUR	+ 42,4 mia EUR (+ 30,4%)
Kredieten aan Belgische overheden	68,8 mia EUR	82,2 mia EUR	91,7 mia EUR	94,5 mia EUR	+ 25,7 mia EUR (+ 37,4%)

**+81,4 mia EUR
EXTRA
deposito's**

**+87,3 mia
EUR EXTRA
kredieten**

Bron Cijfers NBB – Maandelijks Observatorium voor krediet aan niet-financiële vennootschappen (actuele cijfers)

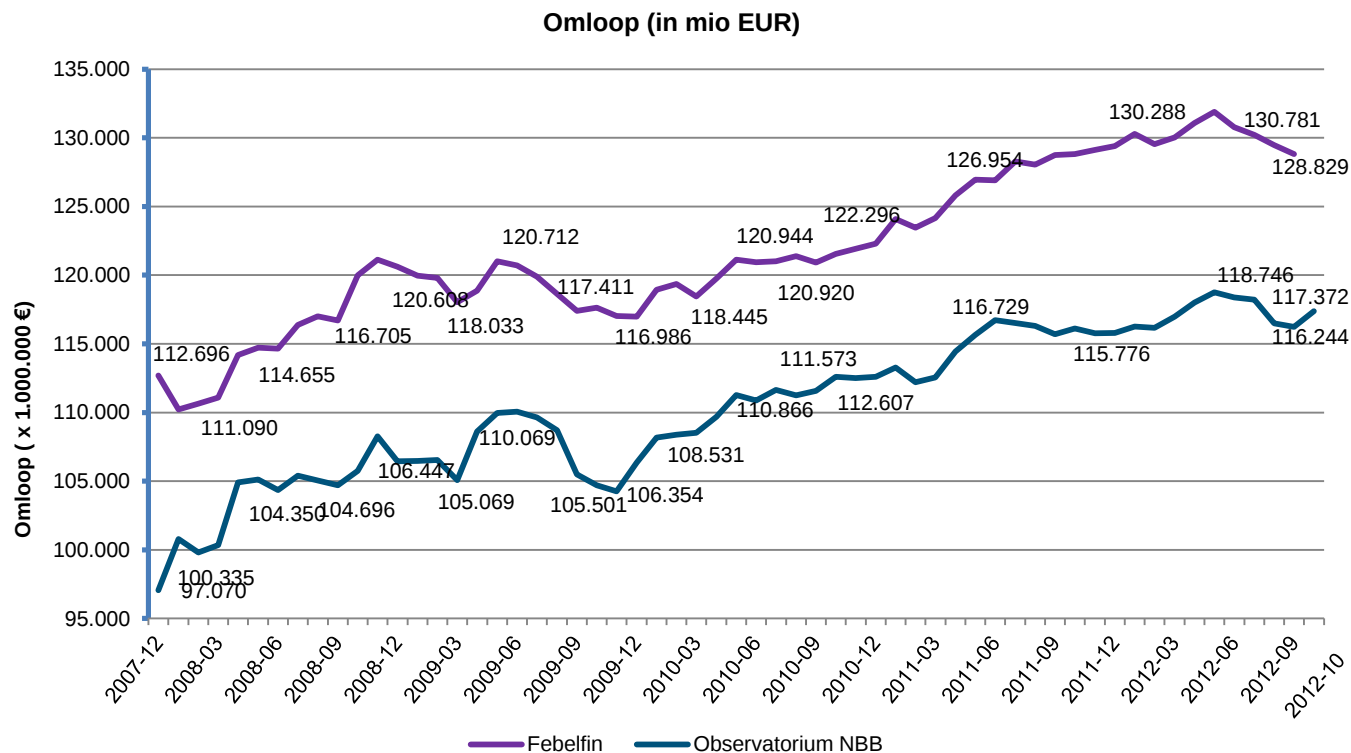
Kredietverlening aan Belgische ondernemingen groeit sneller dan de Belgische economie

Groeipercentage	2008	2009	2010	2011	Groei eind 2011 t.o.v. eind 2007
BBP (nominale groeicijfers)	3,1%	-1,6%	4,5%	3,9%	10,1%
Kredieten aan Belgische ondernemingen	9,7%	-0,1%	5,9%	2,8%	19,3%

Recente daling van bancaire kredietvraag en productie

Na een stijging gedurende 4 jaar zien we het begin van een daling in de vraag naar kredieten en bijgevolg ook in de kredietverlening

129 mia EUR
(september)

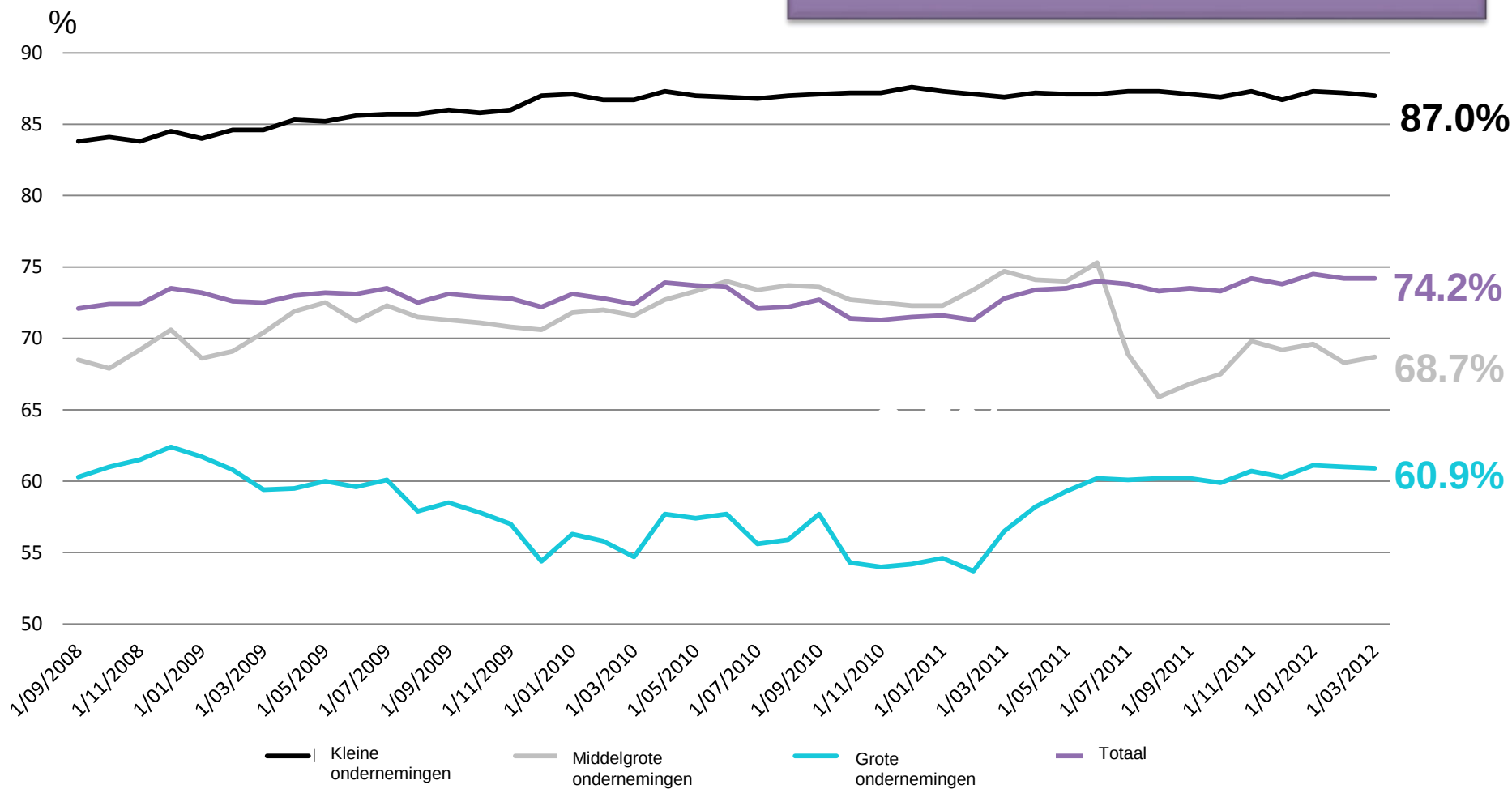
Cijfers van Febelfin
= NBB +
verbinteniskredieten +
zelfstandigen/vrije
beroepen

117 mia EUR
(oktober)

Cijfers NBB
= omloop van
bankkredieten,
opgenomen door
Belgische niet-
financiële
vennootschappen

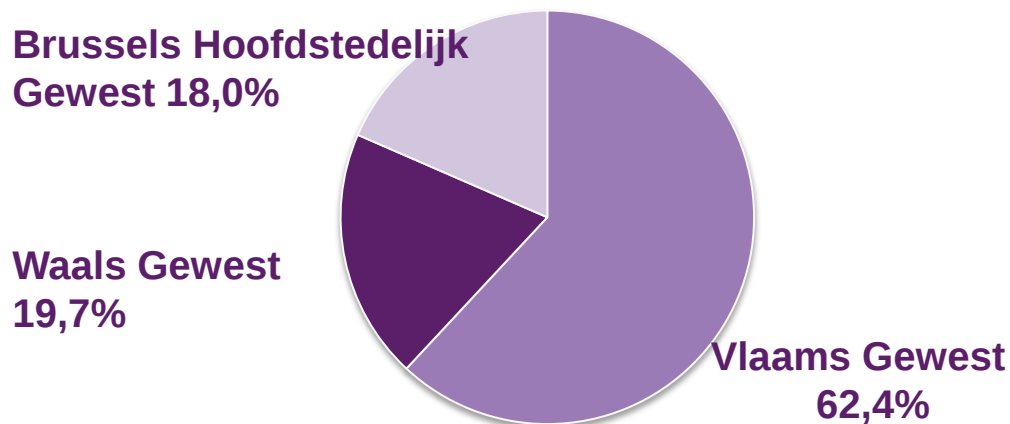
Aanwendingsgraad

Aanwendingsgraad toont beperkte evolutie over de langere termijn:
er is nog ruimte voor opname krediet

Bron Cijfers NBB– Maandelijks Observatorium voor krediet aan niet-financiële vennootschappen (meest actuele cijfers)

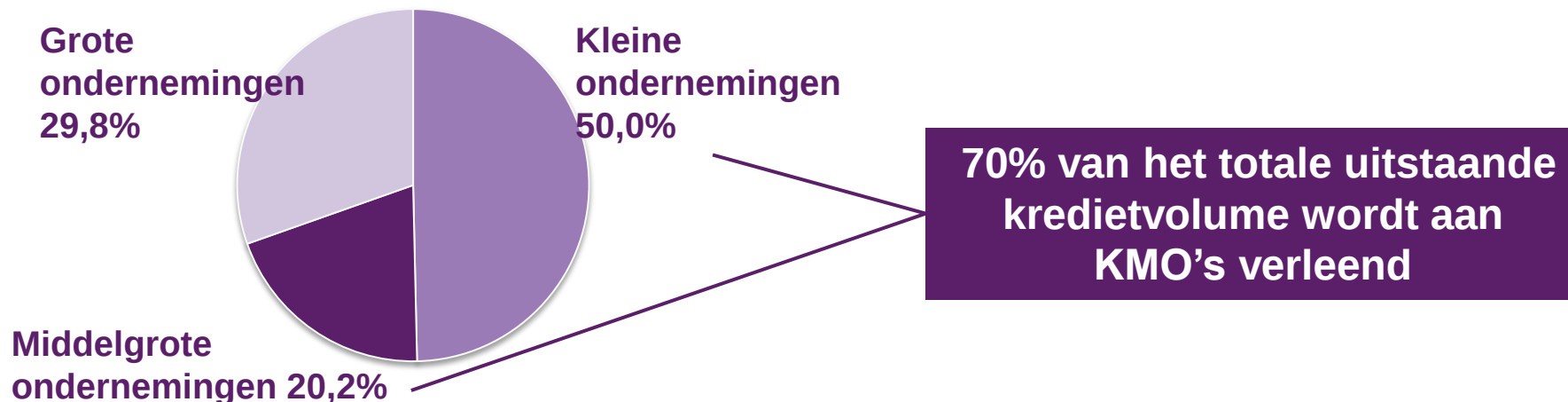
Kredietverlening per regio

Regio	December 2010	Maart 2011	Maart 2012	Mars 2012 tov maart 2011	Evolutie
Vlaams Gewest	65.630	66.528	71.689	+7,8%	Toename
Waals Gewest	21.737	21.945	22.622	+3,1%	Toename
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	19.668	19.195	20.633	+7,5%	Toename

Bron Cijfers NBB– Maandelijks Observatorium voor krediet aan niet-financiële vennootschappen (meest actuele cijfers)

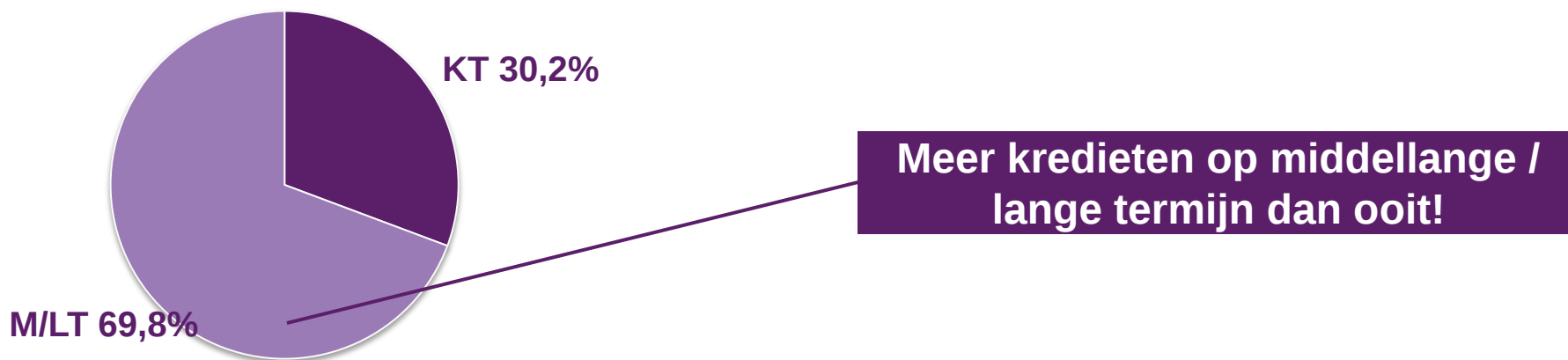
Kredietverlening per grootte onderneming

Type onderneming	September 2008	Maart 2011	Maart 2012	Maart 2012 tov Sept 2008	Maart 2012 tov Maart 2011	Evolutie
Kleine	42.845	47.739	50.256	+17,3%	+5,3%	Toename
Middelgrote	16.832	18.276	20.270	+20,4%	+10,9%	Toename
Grote	29.906	27.334	29.945	+1,3%	+9,6%	Toename

Bron Cijfers NBB– Maandelijks Observatorium voor krediet aan niet-financiële vennootschappen (meest actuele cijfers)

Kredietverlening per duurtijd krediet

Datum	Krediet op KT		Krediet op M/LT	
	In mio EUR	In % van totaal	In mio EUR	In % van totaal
12.2006	32.483	38,1	52.848	61,9
12.2007	37.394	38,5	59.876	61,5
12.2008	40.355	37,9	66.092	62,1
12.2009	34.120	32,1	72.233	67,9
12.2010	35.414	32,4	77.194	68,6
12.2011	36.476	31,5	79.329	68,5
09.2012	35.162	30,2	81.087	69,8

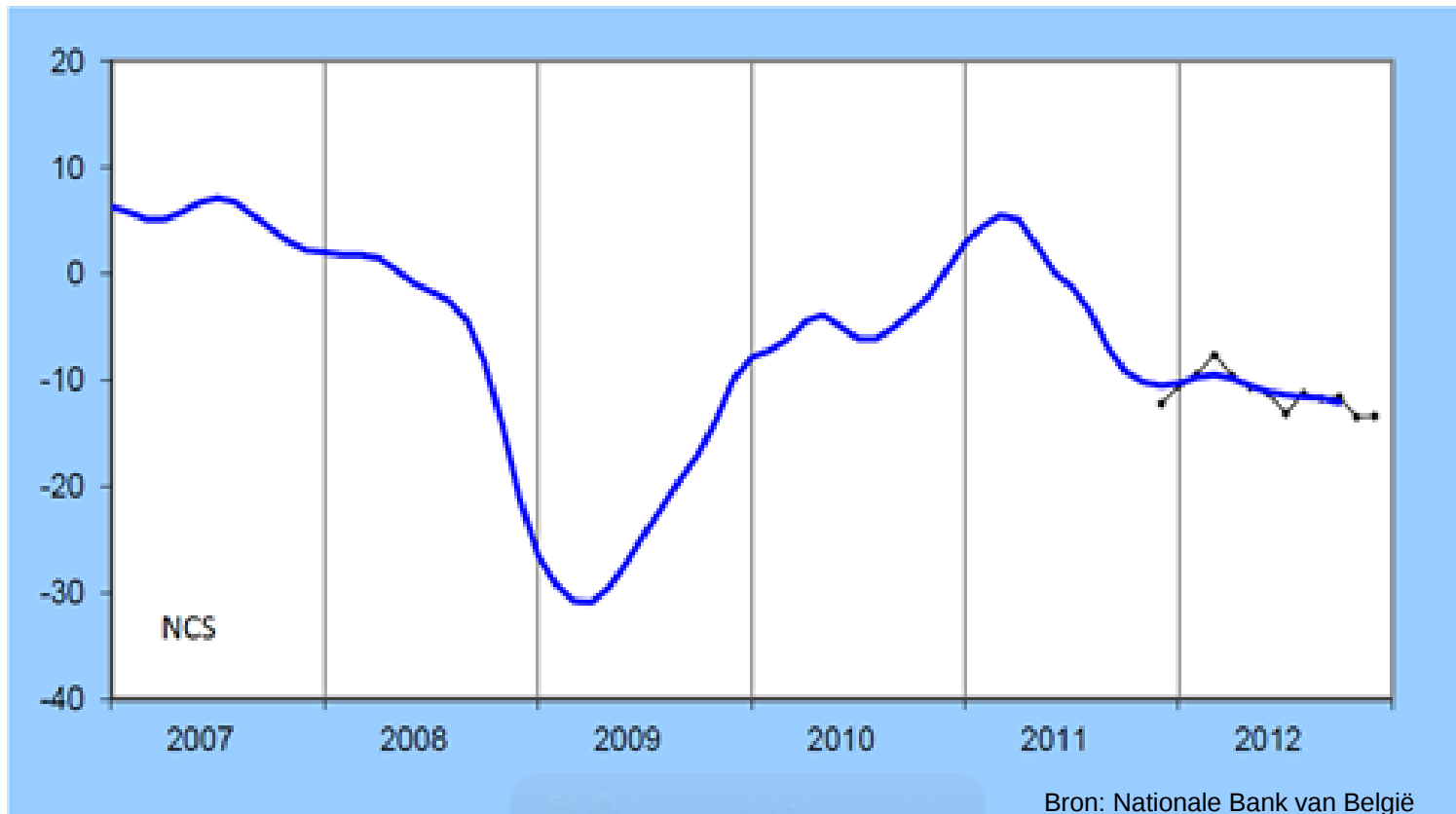
+8,2%

+53,4%

Bron Cijfers: berekeningen Febelfin op basis gegevens NBB (actuele cijfers)

KT = t.e.m. 1jaar; M/LT = > 1 jaar

Recente daling van bancaire kredietvraag en – productie zijn mede te verklaren door dalend ondernemersvertrouwen...

... onzekere conjunctuur,

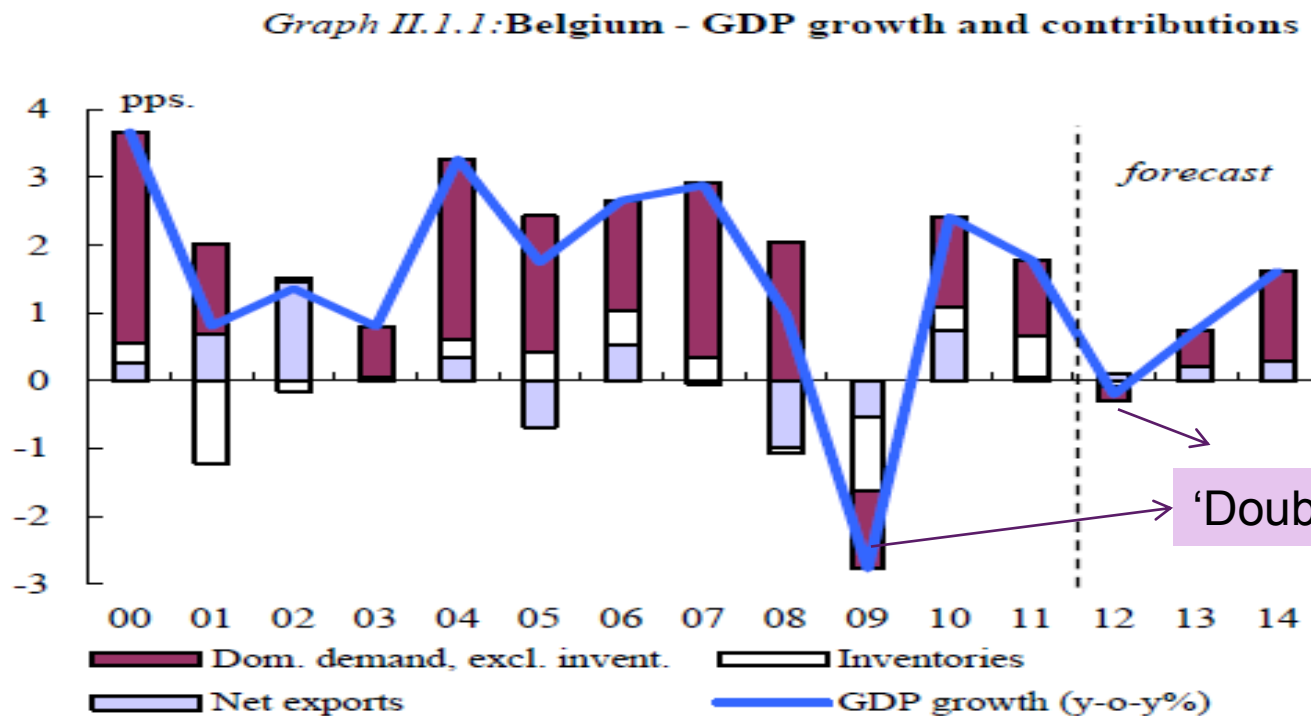
De jongste conjunctuurlezing door de Europese Commissie :

- krimp Belgische economie in 2012
- voorzichtige/onzekere opleving in 2013

Reële (>< nominale)
BBP groeicijfers:

2009 : - 2,8%
2010 : + 2,4%
2011 : + 1,8%

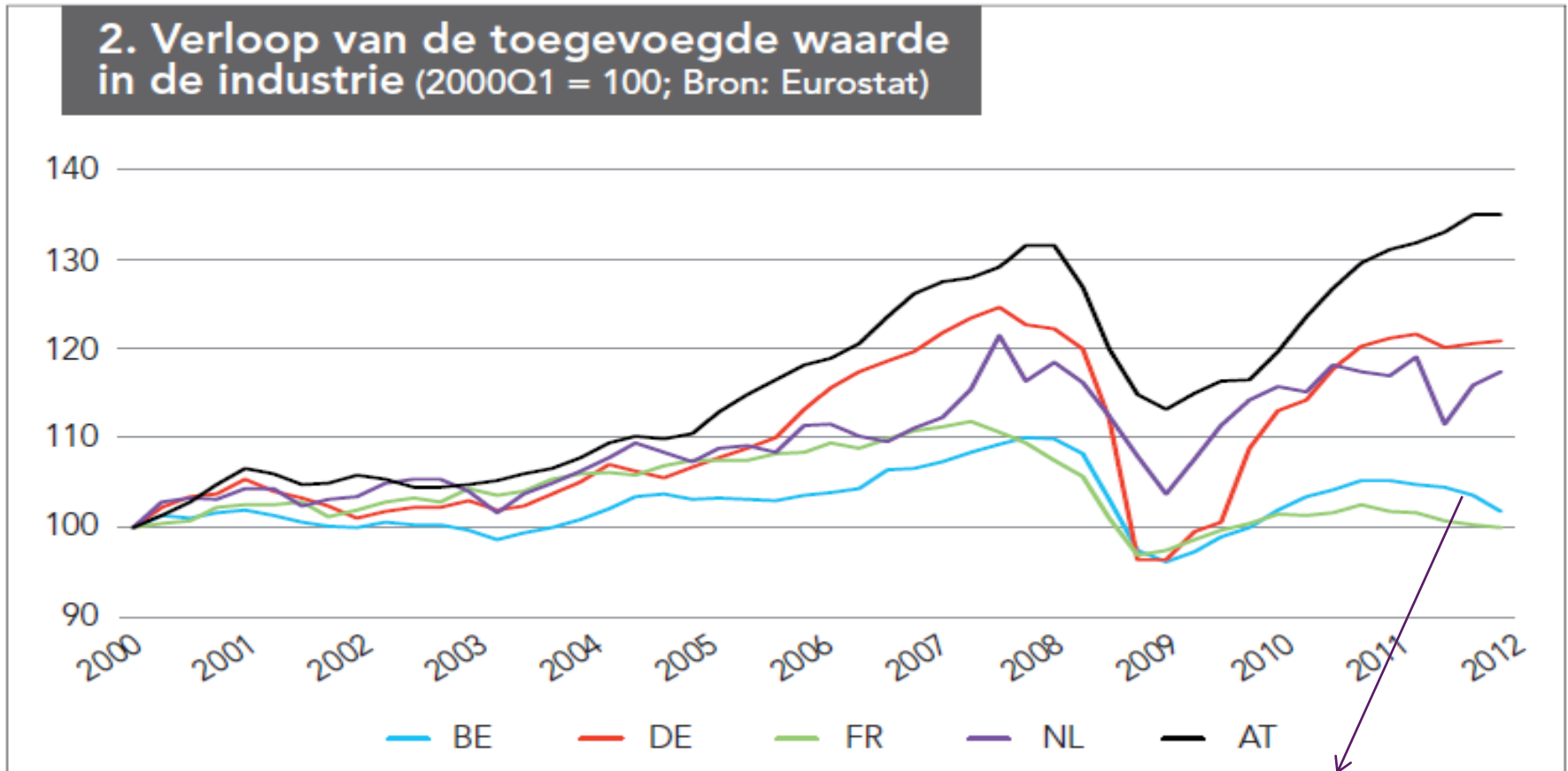
2012 : - 0,2%
2013 : + 0,7%
2014 : + 1,6%

Bron: : Europese Commissie

... en kwetsbaarheid competitiviteit

Belgische industriële ondernemingen kennen moeizamer herstel dan bedrijven in Duitsland, Nederland en Oostenrijk

Wijst op ernstig competitiviteitsprobleem, dat breder is dan industrie alleen

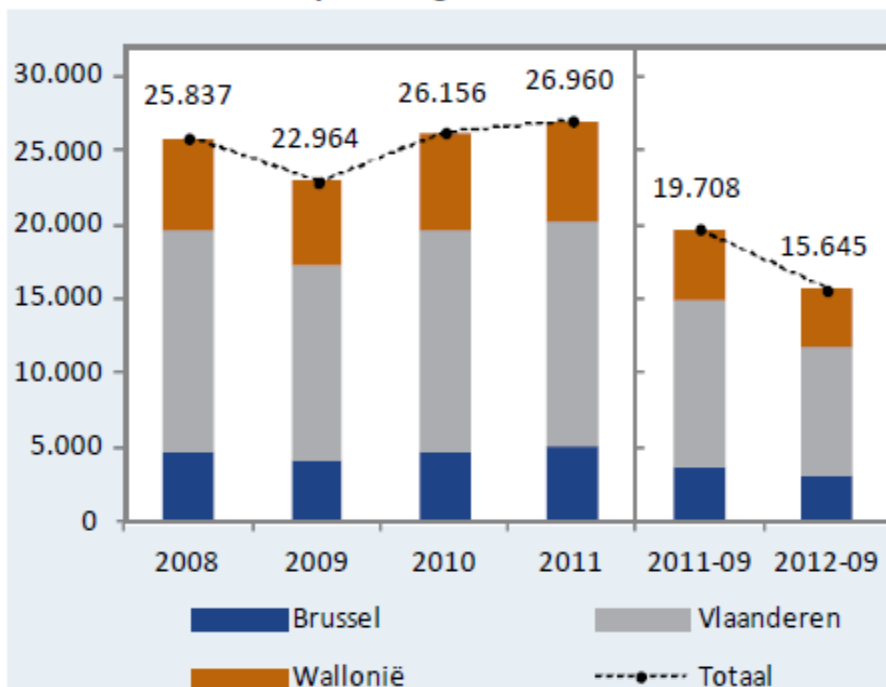
Bron : uit Focus Conjunctuur VBO, November 2012

Minder bedrijven worden opgericht en gaan vaker failliet...

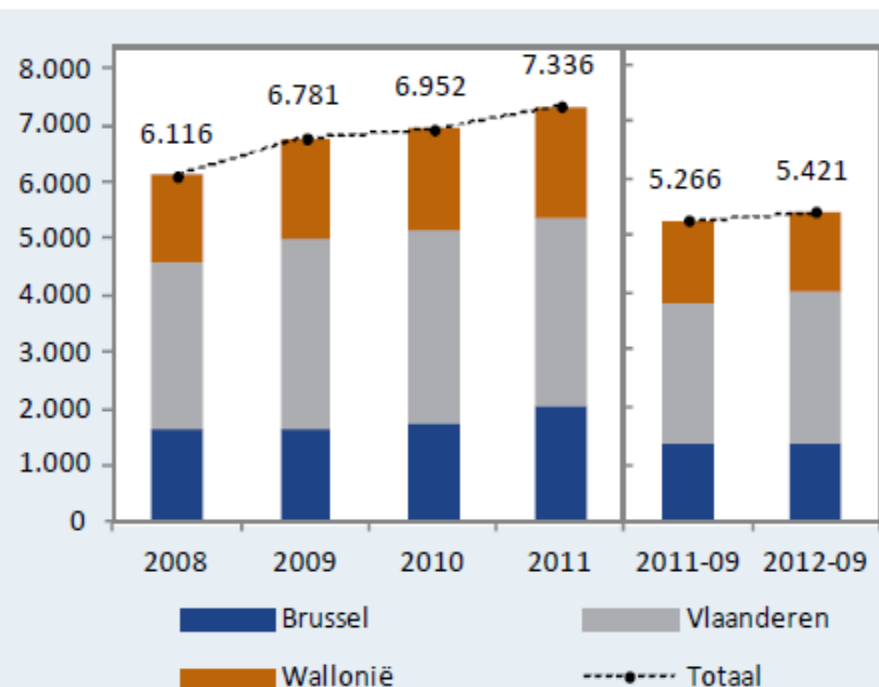
GRAFIEK 2. AANTAL OPRICHTINGEN EN FAILLISSEMENTEN PER REGIO

(aantal per jaar en gecumuleerd aantal voor het voorgaande en het lopende jaar)

Oprichtingen

Faillissementen

Bron : NBB

...wat leidt tot inschatting licht strakkere kredietvoorwaarden (en vooral m.b.t. zekerheden)

Resultaten BLS oktober 2012:

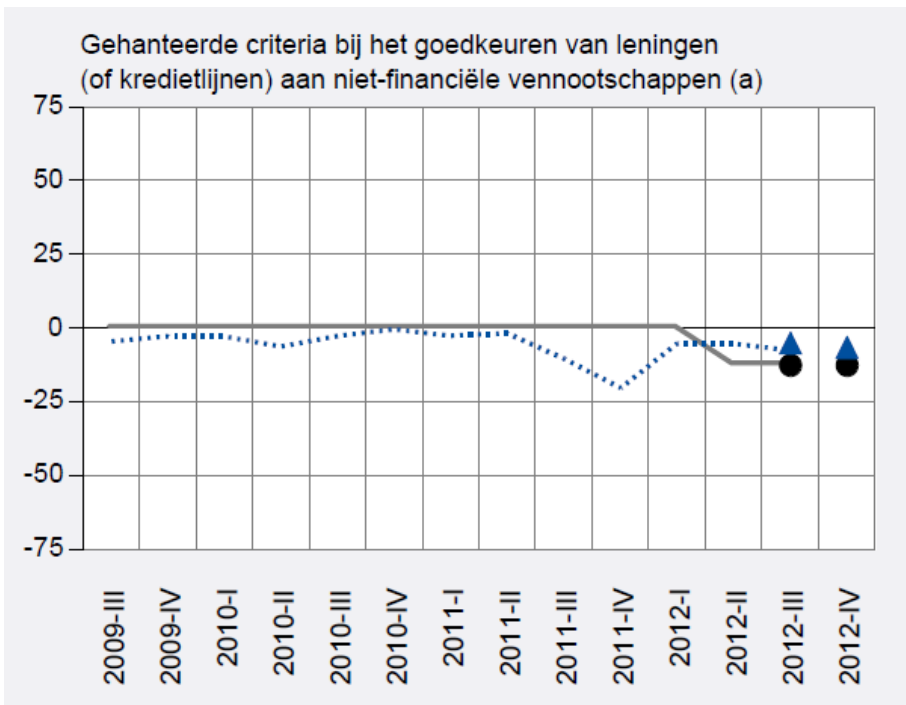
- De kredietvoorwaarden zijn licht verstrakt in **Q3 2012** (na een lange periode van stabiliteit)
- Voor **Q4 2012** wordt verdere lichte verstrakking verwacht

Eurogebied::

- opgetekende resultaten
- ▲ verwachtingen geformuleerd door de respondenten in het voorafgaande kwartaal

België:

- opgetekende resultaten
- verwachtingen geformuleerd door de respondenten in het voorafgaande kwartaal

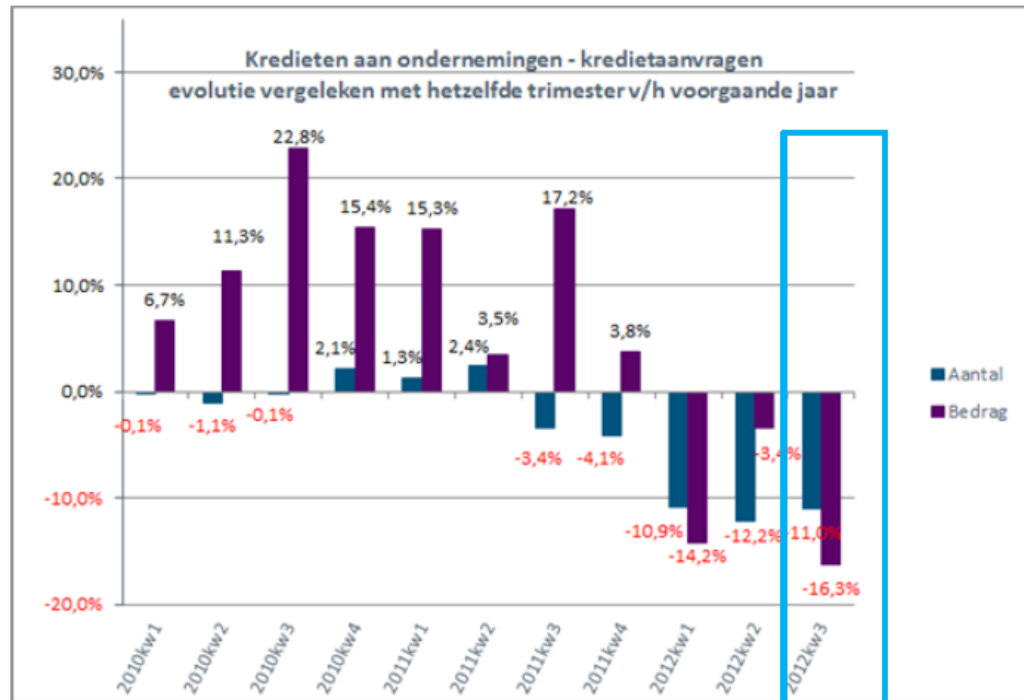
Hoofdstuk 2

Uitdagingen voor de financiering van de economie

Kredietverlening vandaag: dalende vraag...

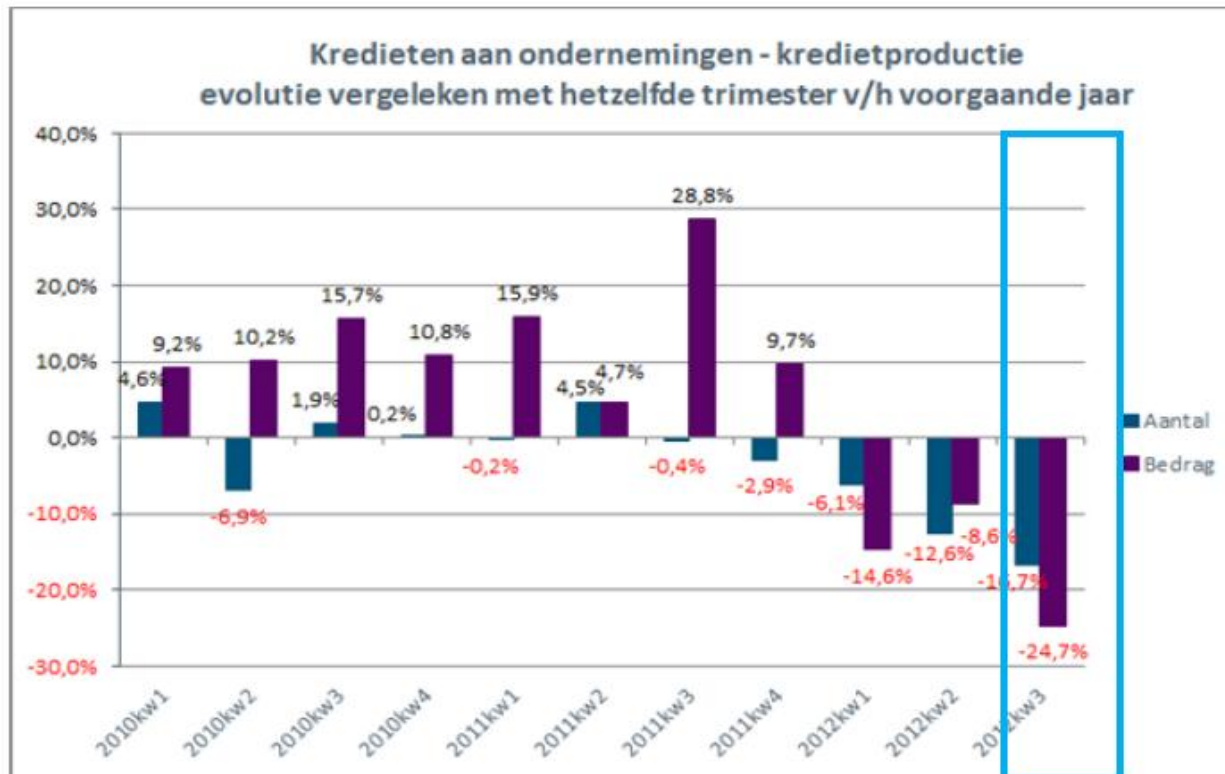
Kredietvraag is afhankelijk van meerdere factoren:

- Rente
- Conjunctuur/ beschikbaar inkomen
- Ondernemersvertrouwen
- ...

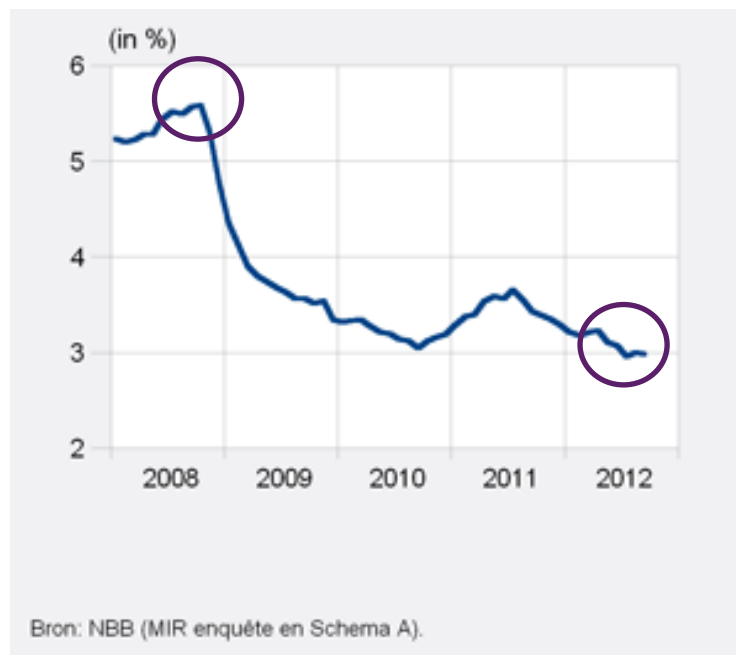
Economische context weegt op kredietvraag

... zorgt voor daling in de productie...

Bron Cijfers Febelfin – Driemaandelijkse kredietbarometer over kredieten aan ondernemingen (actuele cijfers)

... ondanks concurrentiële tarieven

September 2008	September 2010	Juli 2011	Juni 2012	Juli 2012	September 2012
5,54%	3,05%	3,65%	3,07%	2,97%	2,98%
Hoogtepunt				Historisch dieptepunt	

Bron Cijfers NBB – Maandelijks Observatorium voor krediet aan niet-financiële vennootschappen (actuele cijfers)

Hoofdstuk 3

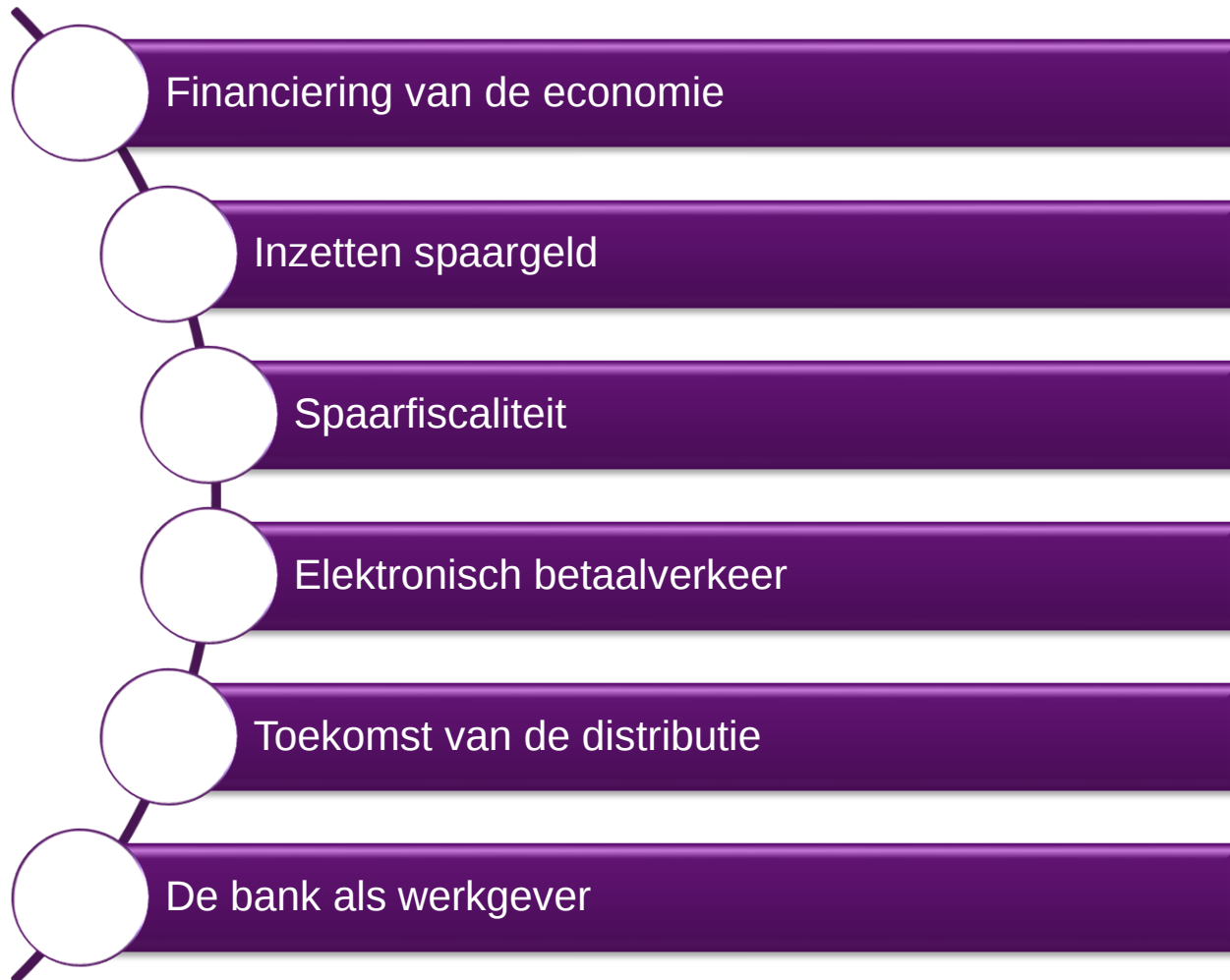
Alternatieven en initiatieven

- Strategische agenda
- Alternatieve financieringsmethodes vanuit sector
- Vlaams bankenplan
- Maatschappelijke betrokkenheid sector

Strategische agenda Febelfin 2012-2015

Thema's strategische agenda Febelfin

Uitdagingen voor heden en toekomst inzake financiering van de economie

Omgaan met verzwakking conjunctuur

- Door vertraging economie
- Door vermindering vraag

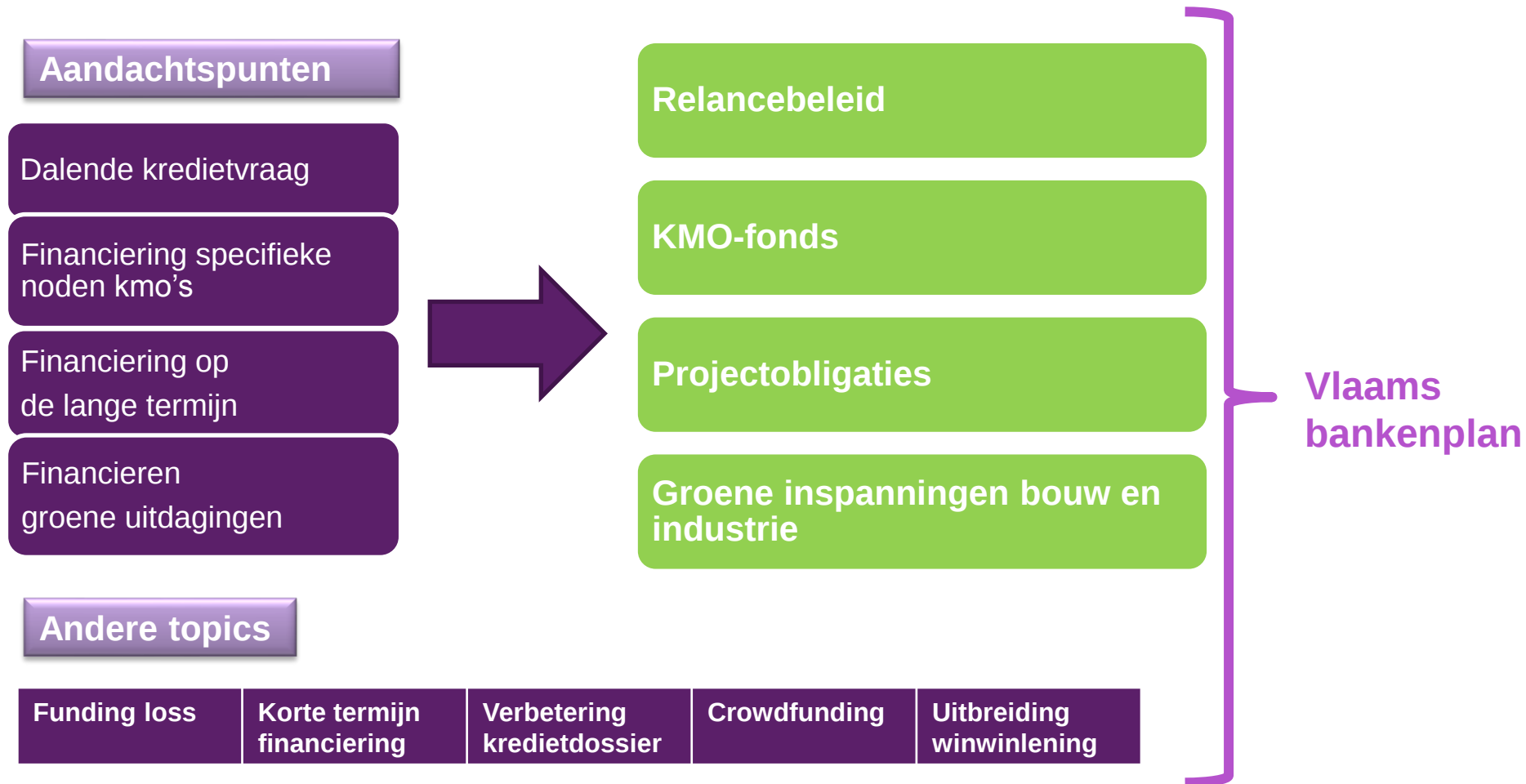
Omgaan moeilijkere transformatie KT/LT

- >5jr wordt meer en meer problematisch
- Verhoogd risico & duurdere financiering langere termijn (wetg. context)

Aangepaste maatregelen nodig (kmo's)

- Ter versterking eigen vermogen
- Financiële vorming
- Steun & begeleiding
- Aanmoediging risicokapitaal en ondernemerschap

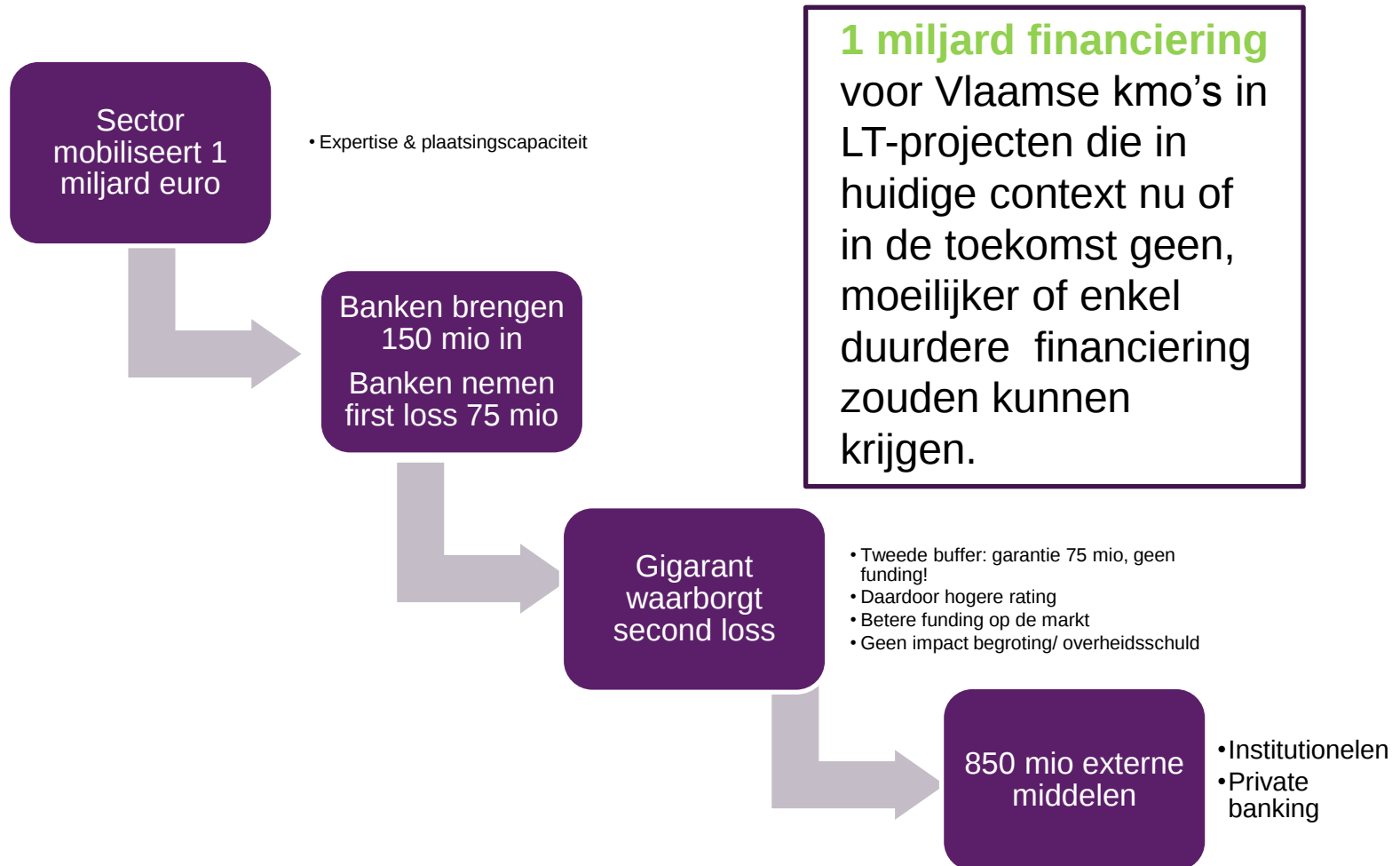
Financiering van de economie van de toekomst: waar moeten alternatieven vooral op focussen?

Vlaams bankenplan

KMO-fonds van 1 miljard

Engagement sector na overleg Vlaams Gewest

Vlaams bankenplan

Projectobligatie

Bijzondere affectatie: LT financiering zorg, onderwijs, huisvesting, PPS

Kenmerken

- **DBFM-structuur** (design-build-finance-maintain): de bank financiert de design and build fase waarna uitgifte van de obligatie volgt
- **Projectrisico** wordt door bank genomen gedurende meest risicovolle fase design/build + 2 jaar operations
- **'Retail made'** enkel mogelijk in de vorm van kleine coupures bij voldoende groot fonds
 - → Integratie in **MIFID** om verkoop via bankkantoren mogelijk te maken
- **Kapitaalgarantie** door overheid wenselijk: nodig op het ogenblik van herfinanciering (financieringskosten)

Voordelen

- Publiek bereid **bepaald doel** te financieren (= sociale investering)
- Interesse bij **verzekeraars/pensioenfondsen** voor een dergelijk product met vast rendement op lange termijn
- Mogelijkheid voor belegger (voornamelijk private banking/institutionele) tot **diversificatie**
- Realisatie projecten → bijdrage tot de **economische heropleving**

Vlaams bankenplan

Financiering 'groene economie'

Verbeterde groene waarborg - bedrijven

- Verruiming technologielijst naar combinatie van technologieën
- Onderzoek naar toepassing voor ESCO –investeringen (energy service company)
- Eventuele daling premie tot 0,1%

Financieringsmodel energie-efficiënt bouwen - particulieren

- Overleg in finalisatiefase
- Extra sensibilisering nodig naar opdrachtgevers en promotoren

Vlaams bankenplan

Andere initiatieven voor kmo's

Funding Loss

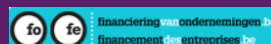
- Zoektocht naar bijzondere oplossing kleine ondernemingen
- Optionele bescherming wederbeleggings-vergoeding vs. flexibiliteit goedkopere financiering
- Besprekingen lopend met federale overheid en o.a. Unizo

Aanbod korte termijn financiering

- Doel: juist gebruik van kaskrediet en voorkomen hoge kosten voor KMO
- **Interne knipperlichtinstrum enten** bij de banken
- **Checklist** voor ondernemers
- **Straight-loans** < 100 K - alternatief voor kaskrediet
- In bespreking met Unizo e.a

Verbetering kredietdossier

- Al veel **info en tools** beschikbaar
- Zie ook overlegplatform en website financiering van ondernemingen

Crowdfunding

- Nieuwe financieringsvorm voor starters, ondersteund door sociale media
- **FSMA-richtlijn in bespreking**

Uitbreiding winwinlening

- Versterking EV van KMO met achtergestelde lening
- Fiscale stimulans voor mobilisering spaarmiddelen
- Succes: 3273 leningen, 88 mio euro
- Optrekken bedragen voor kredietnemer en geveer tot hoger bedrag?
- **Verruiming scope & grotere bekendheid?**

Vlaams bankenplan

Bijzondere begeleiding bij onvoorziene crisissituatie

- **Algemeen engagement** (cfr. Gedragscode Febelfin/BVK)
- **Bijzondere sectorinspanning** in geval van bijzonder begeleidingstraject door overheid

Zorg dat de financiële puzzel klopt

ook bij onvoorziene omstandigheden

Praat erover met je bankier

Als het bedrijf waar je werkt, de deuren sluit en jij je job verliest, of bij andere onvoorziene gebeurtenissen (vb. langdurige ziekte), veranderen je financiële mogelijkheden. Je hypotheekaire en andere kredieten wegen plotseling veel zwaarder op je budget.

Doe er iets aan!

Praat erover met je bankier. Samen en in goede verstandhouding kan je naar een oplossing zoeken om je financiële maandlast te verminderen.

Contacteer je bankier of surf naar www.febelfin.be

Particulieren

*Doelgroep:

Werknemers van alle bedrijven die slachtoffer zijn van sluiting (ism overheid)

*Acties:

Sectorale werkgroep olv Erik Dralans

Verfijnen gedragscode 2009

Sensibiliseringscampagne

Bedrijven

*Doelgroep:

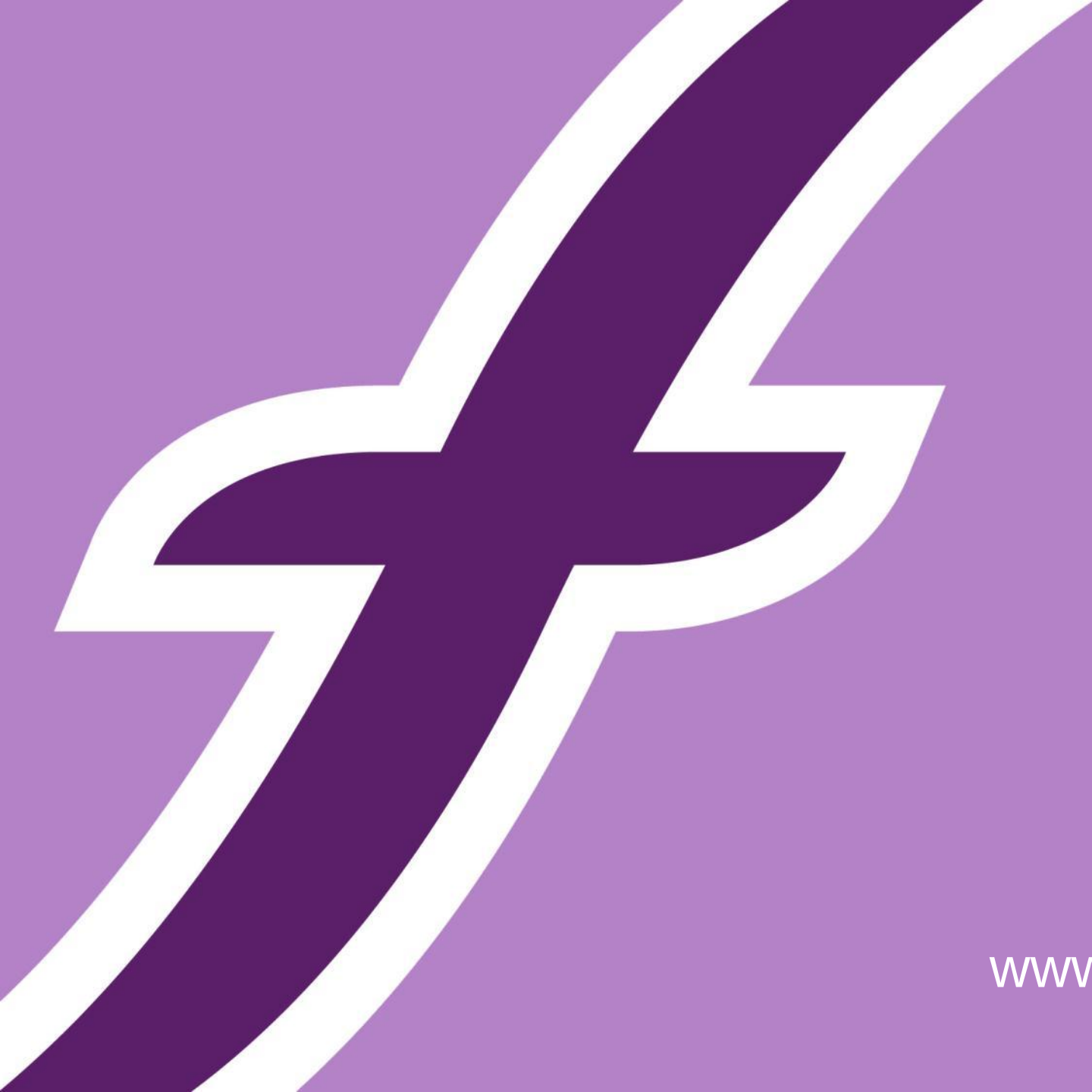
Toeleveranciers (kmo's) van alle bedrijven die slachtoffer zijn van sluiting (ism overheid)

*Acties:

Sectorale werkgroep olv Erik Dralans

SWOT-analyse

Sensibiliseringscampagne

www.febelfin.be